


## Otobiyografi

 <https://doi.org/10.21492/inuhfd.650754>

### Prof. Dr. Zeki HAFIZO ULLARI

Do um tarihim 20 Ocak 1938. Ancak annemin ifadesiyle 1939 y,l,n,n, cevizlerin ç,rp,ld, , zaman do mu um. Yani bir y,l büyük yaz,lm, ,m. Do um yerim Elaz, /Keban Kazas,n,n A ,n Nahiyesinin And,r, Köyü'dür. u an Elaz, 'a ba l, bir mahalle. İlkokulu A ,n kazas,nda bulunan bir köy okulunda okudum.



İlkokul e itimini bitirdikten sonra 11 ya ,nda Malatya/Arapgir'de bulunan bir ortaokula kaydoldum.

Arapgir'de kendi köylüm olan ve yine ayn, okulda okumaya gelen çocuklarla birlikte bir evde kald,m. Ortaokul hayat,m çok ba ar,s,z geçti Öyle ki ö retmenler okuyamayaca ,ma kanaat getirdiler. Hatta kurul karar,yla üst s,n,fa geçmeme izin verdiler. Ö retmenlerin beyan, ve daveti üzerine babam ben okuldan ald,. Ancak annem di er karde lerimin hep okudu u için okuldan ayr,lmama r,za göstermedi. Annemin ,srar, üzerine Akçada Köy Enstitüsüne yaz,ld,m. Son s,n,fa kadar orada okudum. Köy Enstitüleri kapan,nca köydeki ö retmen okuluna devam ettim ve mezun oldum. 18 ya ,na kadar Akçada 'da kald,m.

Ö retmen okulunu bitirdikten sonra ö retmen olarak Bitlis'e tayin edildim. Bitlis'te o zaman bir otel de, yedek subay biriyle bir oday, payla t,m. Yedek subay Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezun biri idi. Bana yüksek e itim konusunda te vik etti ve hemen bir lise imtihan,na girmem için telkinlerde bulundu. O zamanlar köy enstitüleri üzerinde de i ik siyasi ve sosyolojik alg,lar vard,.

Daha sonra lise imtihan,na girdim. O dönemde s,nav, Bitlis'e Bakanl,ktan gelen bir tak,m ki iler yap,yorlard,. S,nava girmeden önce bir kaç ders seçmem gerekiyordu. Felsefe ve tarih aras,ndaki seçmeli derslerden, felsefeyi seçtim ve s,nava girdim. S,nav, yapmaya gelen ki inin daha sonradan maarif müdürü oldu unu ö rendim. S,navdan sonra maarif müdürü beni arad, ve kâ ,d,ma hitaben "sen ne yazd,n be adam" diyerek bana övgü dolu sözler etti. S,navdan 10 (tam) puan alm, t,m. Liseyi iki dönemde bitirdikten sonra Ankara'ya Gazi E itim Fakültesi s,nav,na gittim. Amac,m Türkçe ö retmeni olabilmektir. Ancak yaz,l, s,nav, kazanmama ra men sözlü s,nav, kazanamayarak elendim. Bunun üzerine daha sonra Dil ve Tarih Fakültesine gittim. Ankara S,hhiyede bulunan fakültenin binas,ndan ve binada yaz,l, olan *öHayatta en hakiki mür id ilimdir* yaz,s,ndan oldukça etkilendim. Tüm bunlar olurken Bitlis/Tatvan'a geri döndüm ve Ahlat Ö retmen okuluna ö retmen olarak görevlendirildim. Bu s,rada bir adama denk geldim, bu adam bana, "sen git Ankara hukuka kaydol" dedi. Tabi o zamanlar s,nav yok. Böylece Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydoldum. Fakülte kütüphanesinde Elaz, l, baz, hem erilerim bana çok yard,mc, oldular.

Böylece 1958 y,l,nda Ankara Hukuk Fakültesi'ndeki ö rencilik serüvenim ba lad,. Tabi fakülteye kaydolduktan sonra Ahlat'taki ö retmenli e de ayn, zamanda devam ediyordum. İlk y,lda özellikle Anayasa ve Medeni Hukuk derslerinden ba ar,s,z olunca Ankara'ya tayinimi istedim. Bunun üzerine Ankara'n, ereflikoçhisar ilçesinin Hüsrev Köyü'ne ba ö retmen olarak görevlendirildim. Ankara ama yine de çok uzak bir ilçe oldu undan çok zorlan,yordum. Bu s,rada karde im Gazi E itimi Fakültesini kazanm, t,. Karde im de Ankara'ya gelince ö retmenlik vazifesini b,rak,p, tüm gücümü fakülteye ve derslere vermeye ba lad,m.

htilal zamanlar,yd,. Bu dönemde çok s,k,nt,lar ya ,yorduk. Daha hürriyet kelimesinin anlam,n, bilmeden sokaklarda "hürriyet" diye ba ,r,r,d,k diyor.

Tabi ö retmenlik vazifesini b,rak,p, derslere a ,r,l,k verince yüksek puanlar almaya ba lad,m. Bu s,rada tapu kadastroda Elaz, l, bir hakim (ismieref Kocao lu), bana tapu kadastroda odac, olarak çal, mam için olanak sa lad,. Böylece tapu kadastroda ar ivde çal, maya ba lad,m. Bu s,rada ikinci s,n,f, pekiyi dereceyle bitirmi , ç leri Bakanl, ,n,n açt, , s,nav, kazanarak burs kazanm, t,m. Nihayetinde hukuk fakültesini üçüncü olarak bitirdim.

Kariyerimi U ur Alacakaptan hoca de i tirdi. Kendisine çok minnettar,m. Üzerimdeki hakk, çok büyük. Alacakaptan hocan,n konu malar,ndan çok etkileniyor ve onu idolüm olarak belirliyordum. Alacakaptan, bana asistanl,k teklif etti. Ama tabi o zamanlar yabanc, dil bilmiyordum. Ama baz, ezberler yaparak Frans,zca ö renmeye çal, ,yordum. Bu s,rada maiyet memuru olarak memurlu a da devam ediyordum. Daha sonra kaymakam aday, olabilmek için Adalet Bakanl, ,n,n açt, , s,nav, kazand,m. O zamanki rakibim, kendisi de Elaz, l, olan Kemal Burkayød,.

Daha sonra Adalet Bakanl, ,n,n 1964 y,l,nda açm, oldu u yurtd, , s,nav,n,n tek kazanan, olarak doktora yapmak üzere talya'ya gittim ve 5 sene orada kald,m. Tabi o zamanlar talya ekolü hâkim. talyan hukukunda zaruret hali konusunu çal, ,p Roma Üniversitesinden mezun oldum.

Türkiye'ye geldi imde hukuk fakültesinde çal, maya ba lad,m. Bu s,rada Prof. Dr. Faruk Erem hoca hakimlik staj,m, yapmam, istedi. U ur Alacakaptan hoca ne olur ne olmaz diyerek avukatl,k staj,m, da yapmam, istedi. U ur Alacakaptan'a minnettar,m. Ve hukuk fakültesinde asistan oldum.

Doçentlik tezinde çok sorunlar ve s,k,nt,l, zamanlar geçirdim. Doçentlik tezinde "ceza normu" konusunu ele ald,m. Bu konuyu Faruk Erem hoca önermi ti. Ancak konuyu çok ilerletemiyor, bu durumu U ur hoca söylüyordum. Tezin reddedilmesi meselesini çaresizlik olarak görüyordum. *ö stanbul'daki hocalar taraf,ndan falan,n ceza normu çal, mas, be enilmemi , reddedilmi ö* denilme ihtimali beni rahats,z ediyordu.



O s,rada ceza kürsüsünde kimse yüzüme bakm,yordu. Bir gün Ya ar Karayalç,n hoca beni ça ,rd,. Beraber bir lokantaya gittik. Karayalç,n hoca, "her yerde i bulabilece imiö söylüyor, *ö ancak ba ar,s,zl, , ömür boyu ta ,yamazs,n*" diyordu. Dü ünüp iyi bir karar vermeme ve sonra kendisinin yan,na gelmemi istedi. Ya ba ka kurumda i bulacak ya da akademiye devam edecektim. Hocan,n bu konu mas, çok tesirli olmu ve ayr,lmay, dü ünürken devam etmeye karar vermi tim. Karayalç,n hocan,n yan,na gittim ve "hocam bana yard,m edin ben devam edece im" dedim. Karayalç,n hoca stanbul'daki hocalarla konu mu , oradaki hocalar eski tezinden yar,s,n, ats,n, de i tirsin geçirelim demi ler. Ancak teze ili kin bu tavsiyeler ho uma gitmedi i için Selahattin Keyman önerisiyle "zina cürümleri" ba l,kl, yeni bir tez konusu belirlendi ve zina cürümleri ile doçent oldum. Daha sonra öCeza Normunuö profesörlük takdim tezi haz,rlad,m ve bu tezim oybirli i ile geçti. Hukukun normatif anlay, ,n,n Türkiye'deki öncüsü/temsilcisi benim diyebilirim. Böylece tahsil hayat,m,z tamamland,.

talya'daki hocam Giuliano Vassalli çok de erli biri, ona minnettar,m. Bir de talya'da bir anayasac, benim için çok de erliydi. Bu anayasac, hiç bir soruyu bilemedi im halde bir seferlik bana geçer not vermi ti. Ama bir dahaki sefere böyle olmayaca ,n, e er ba ar,s,z olursam Türkiye'ye dönmem gerekti ini söylüyordu. O zamanlar dil problemini ciddi olarak ya ,yordum. Hocalar kendilerine soru sordu umda hiçbir ey anlamad, ,m, söylüyorlard,. Ama daha sonradan talyancay, ve anayasay, çok iyi ö rendim. Dersleri iyi bir notla geçiyordum. Ayr,ca slam hukukunu da iyi bir ekilde ö renip geçmi tim. Roma hukuku ile ilgili fark dersleri alm, , sonra tezimi yazm, ve bitirmi tim.

Kemal Tahir Gürsal hocay, da anmadan geçemem. stanbul'da doçentlik s,nav,na girince, ittifakla doçent olmuyordu. Nurullah Kunter hoca olumsuz oy veriyor. Yemekte Dönmezer Hoca, Kunter hocaya *öne istedin bundanö* diye soruyordu. Ve bana Kemal Tahir'e selam

söylememi istiyordu. Y,illar sonra Konya'da Kemal Tahir hoca rahmetli olunca, Dönmezer hocayla bulu tum. Selam, hat,rlat,yordu. S,nava girmeden önce me erse Kemal hoca Dönmezer hocaya, *öbu çocuk ba ar,l,, sahip ç,kö* diye mektup yazm, .

Ankara hukukta yard,mc, doçent ve sonra doçent olmu tum. O s,ra Turgut Ak,ntürk dekan,d,. O dönemlerde rotasyon diye bir ey vard,. Ak,ntürk hoca, *ösen kal gitme Diyarbak,r'a rotasyonaö* dedi. Sonra YÖK'ten karar ç,k,yor ve gitmiyorum. Ak,ntürk'ün dekan yard,mc,s, oldum. Ak,ntürk sonra Ba kent Üniversitesine geçince beni de yan,na ça ,rd,. Emekli olunca Ak,ntürk'ün ,srar, ile Ba kent Üniversitesine geldim.

Ankara hukukta 44 y,ldan fazla çal, t,m. Ö rencilikle beraber 50 y,l. Ben oral, oldum evden çok oradayd,m. Benim için hukukun Kâbe'sidir diyor. Ramazan Arslan, Sabih Erkan, Hikmet Sami, Do u Perinçek, U ur Mumcu. Bu adamlar esas adamlard,r. Bizler s,radan asistand,k. Gerçekten Ankara hukuk benim için çok de erlidir. Ki ili imin bir k,sm, Akçada Köy Enstitüsünde, di er k,sm, Ankara Hukuk Fakültesinde oldu. Ama as,l bilinç kazanma yerim talya'd,r.

D, ar,da talya'da özellikle rönesans, hümanizma, felsefe, siyaset orada olmu . Önemli olaylar orada olmu . Roma hukuku abide bir hukuktur. Be eri kayna a dayanan bir hukuktur. Muazzamd,r. Dolay,s,yla talya'da çok geli tim. talya edebiyat,yla, sanat,yla, vs. çok geli mi . talya'da çok büyük dü ünçe ve uygarl,k var.



Alman ve talyan ceza hukuku anlay, , asl,nda ceza hukukçular,n,n uydurmas,d,r. Tanzimat ferman, ile ve 1851'de Osmanl,lar ticaret yapabilmek için ticaret kanunu yap,yorlar. Daha sonra K,r,m Harbinden sonra bak,yorlar ki, ceza kanununa ihtiyaç var. Ve ilk kez Frans,z ceza kanunu yürürlü e konuyor. Tanzimat'ta bir çatlama oluyor nizami mahkemeler ve er'i mahkemeler aras,nda. 1865'de idare hukuku, roma hukuku okutulmaya ba lan,yor. Daha sonra 1880'derde Frans,zlardan ceza muhakemesi sistemi al,n,yor. Frans,zlardan bu kanunlar "kodifikasyon" yoluyla elde edilmi , biz onlardan resepsiyon yoluyla ald,k. Çünkü Osmanl,'da bir hukuk gelene i yok. Biz de kodifiye edilecek kural yok.

Mecelle maceras, böyle ba l,yor. Ama Mecelle roma hukuku temelli de ildir. Yani bir hukuk kodifikasyonu olmad, , için "resepsiyon" yap,l,yor. sviçre'den medeni kanunu, talya'dan ceza kanunu al,n,yor. Çünkü ayd,nlanma felsefesinin en iyi ceza kanunu talyan ceza kanunudur. Ceza usul Almanya'dan al,n,yor daha yeni oldu u için. Hukuk devrimi i te bu diyor, bu resepsiyondur.

Dolay,s,yla ayd,nlanma felsefesi bununla birlikte Türkiye'ye geliyor. 1924 Anayasas, da ayd,nlanma anayasas,d,r. Türklerin hakk,ndan bahsediyor. Türkiye ahalisini tan,ml,yor. Bir ulus meydana getiriliyor. Laz, Ermeni, Yahudi vs. hepsi Türk kabul ediliyor. te sorunun cevab,; bir devlette tek hukuk olur. Tek hukuk da resepsiyon olay,yla oldu. Yani ilk resepsiyonu Osmanl, yapt,, Cumhuriyet zaman,nda olmad,. Cumhuriyeti kuran Osmanl,lard,r. Osmanl, subaylar,d,r. Hukuk devrimi zmir iktisat kongresinde tart, ,l,yor.

talyan ceza kanunu resepsiyon yoluyla al,nd, ama eskidi tabi ki, yeni bir ceza kanununa ihtiyaç vard,. Yeni ceza kanunu yap,l,rken Dönmezer/Erman vs. çal, t,lar. Fakat o zaman Türkiye'de Ecevit döneminde, Türkiye iyi yönetilmedi, Türkiye'den bir beklenti vard,. Bu beklenti, mevcut iktidar, getirdi. Bunlarda çok iyi laflarla geldiler. nsan Haklar, Avrupa Sözle mesi vs. Halk gerçekten çok büyük beklentiye girdi. Bunlar hukukta de i iklik, yeni Türkiye, liberaller laf, ortaya ç,kt,. Gerçekten hukukun yenilenmesi gerekiyordu ve hukuk yenilendi. Bu hukuk yap,l,rken de i te Almanlardan al,nd,. Ama Almanlardan ald,k,lar, do ru dürüst tutmad,. Çünkü bizim bu kanunun yap,l,mas,nda eme i geçenler Almanca bilmiyorlard, zaten. Çünkü bugünkü ceza kanununu durmu saat gibi günde iki sefer do ruyu gösteriyor. Yani kanunun revize edilmesi gerekiyor. Bize dü en ikayet de il revizedir. Çok de i ikli e u rad,, daha da de i ikli e u rayacaktır. Yani bir yerde eskiye küserek yeni eyden kopya yapmak olmuyor. Bir söz var ya "*kötü kanunlar de il kötü uygulamalar*". Ceza kanununu düzgün uygularsak iyi sonuçlara ula ,r,z. Bu nedenle sadece Alman hukukunu bilmek de il, Kara

Avrupas, hukukunu çok iyi bilip mukayeseli hukuktan yararlanmal,y,z. Hukuk yapmak çok farklı, bir eştir. Türkiyede hukuk tüm alanlarda yeni bir macera içindedir.

Son olarak özellikle hukukçular, ilk olarak tarih bilmek zorunday,z. Tarihi iyi bilmez isek, Anadolu ahalsinin tarihini bilmezsek s,k,nt, çeker ayr, ,r,z. Ulusla ma sürecimiz geri kal,r. kinci olarak, hukukçu Türkçeyi bilecek. Dili iyi bilmemiz gerekiyor. Dil sürekli kendisini yeniler. Baz, kelimeler ortaya ç,k,yor. Burada da orta yolu bulmak laz,m. Ba kas, için yaz,yoruz. Buna riayet etmek laz,m. Hukukta terimleri bozmamak laz,m, bozarsak anla amay,z. Medeni hukukta irade serbestisi var. Cebir iddet ikrah diyor, ceza hukuku ikrah demiyor. Hukukun genel teorisinde bir terim birli i olmal,. Tabi ki ceza hukuku ba ,ms,z ama, bu ba ,ms,zl,k s,n,rl,. Haks,z fiili bilmeden suçü bilemezsin. Hukukçu arkada lar terim birli ine dikkat etmeli. Yeni bir ey icat etmek için kavramlarla oynanmaz. Te ebbüs de i mez, adam öldürmek de i mez, bu insan öldürmek olmaz. Bu niye de i ti. Daha bir sürü savsata var. *Hukuk zarif bilim alan,d,r.* Özellikle terim birli i olmal,. Ben bir medeni hukuk kitab, okudu umda anlayabilmeliyim. Olgu üzerine kavramsal aland,r. Niteleme kavramsal dünya ile olgusal dünyay, örtü türmeliyiz. Türk hukuku u an darmada ,n. Mesele u ülkeden bu ülkeden almak de il. Önemli olan bu kurala uymakt,r.

Eski öldü diyorlar, saçmal,k. Mecelle de diyor "*içtihatla içtihatla nakz olunmaz*" Bizim i imiz içtihatla. "*Z,rva tevil götürmez*". Bir ey içtihat ise içtihatla ortadan kalkmaz. Biz de bir ulusuz, elbette çok de erli Alman hukukçular var. Ama ben elbette Immanuel Kant de ilim ama Almanyaödaki bir ceza hukukçusundan a a ,s,nda de ilim. Hukukun büyük üstatlar,n, tan,yarak kendi ulusal hukukumuzu olu turmal, ona göre çal, mal,y,z.

**23.10.2019 / Ankara**